

Sygn. akt IV KK 132/21

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 22 kwietnia 2021 r.,
sprawy **Z. Ł.**
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt II AKa (...),
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.
z dnia 30 grudnia 2016 r., sygn. akt III K (...),

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. kosztami postępowania kasacyjnego obciążyć skazanego.**

UZASADNIENIE

Z. Ł. został skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 grudnia 2016 r., za to, że :

I. w okresie od 8 czerwca 2001 roku do 7 lutego 2005 roku w T., B., O., O., T. i K. woj. (...), w K., C., S., R., P. i B. woj. (...) i w innych miejscowościach w Polsce, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w ramach zorganizowanej grupy mającej na celu popełnianie przestępstw przeciwko mieniu i dokumentom, czyniąc sobie z tego procederu stałe źródło dochodu, według przyjętego i zaakceptowanego podziału ról i zadań przy realizacji poszczególnych przestępnych przedsięwzięć, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając wspólnie i porozumieniu z ustalonymi i nieustalonymi osobami, wykorzystując przy

tym działalność gospodarczą prowadzoną w ramach szeregu firm, kierował wspólnie i w porozumieniu z J. C. i T. C. działalnością przestępczą w ten sposób, że w imieniu nadzorowanych firm nabył w Rafinerii (...) ropopochodne komponenty paliwowe w postaci: m.in. Nieodsiairczonego Komponentu Oleju Napędowego, Oleju Technologicznego, Oleju FL, Flonaftu, Metalchronu w łącznej ilości co najmniej 58.908,09 ton o łącznej wartości co najmniej 107.105.574,82 zł, które to produkty w dalszej kolejności zostały sprzedane przez P. sp. z o.o., F. sp. z o.o., A. sp. z o.o. i M. sp. z o.o. z wykorzystaniem dokumentów wystawionych przez firmy: J. siedzibą w B., P. z siedzibą w J., PPH „A.” z siedzibą w O., P.H.U. „A.” z siedzibą w K., P.H.U. „G.” z siedzibą w S., PHU „P.” z siedzibą w S., I. sp. z o.o. z siedzibą w K., Przedsiębiorstwo Handlowe i Ubezpieczeniowe z siedzibą w T., a w nim osób uprawnionych do wystawienia dokumentów w postaci faktur VAT, poświadczających nieprawdę, stwierdzających legalność ich pochodzenia jako pełnowartościowe paliwa płynne, przez co poświadczyli w nich nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne i doprowadził tym samym, nieustalony krąg odbiorców finalnych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, znacznej wartości, w kwocie nie mniejszej niż 126.699.973,62 zł, poprzez wprowadzenie ich w błąd co do jakości i parametrów technicznych sprzedawanych jako paliwa płynne bezakcyzowych produktów w postaci ropopochodnych komponentów paliwowych, nie spełniających wymagań jakościowych jakim powinny odpowiadać paliwa płynne, które to produkty ostatecznie trafiały jako paliwa płynne do odbiorców finalnych w ramach prowadzonej przez ten podmiot działalności gospodarczej w zakresie obrotu produktami ropopochodnymi, tj. czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 271 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k.;

II. W tym samym miejscu, czasie i we współpracy z tymi samymi osobami, w celu upozorowania obrotu gospodarczego, polegającego na handlu produktami ropopochodnymi i zatajenia rzeczywistego rozmiaru prowadzonej działalności, wspólnie i w porozumieniu z J. C. i T. C. podejmował działania mogące udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie przestępczego pochodzenia z czynu opisanego w pkt I aktu oskarżenia oraz zajęcia łącznie co najmniej 21.308.041,20 zł, przez co osiągnął znaczną korzyść majątkową, w ten sposób, że w ramach prowadzonej

działalności firmy M. sp. z o.o, z siedzibą P., przelewał z rachunku tej spółki tytułem zapłaty za rzekomo dostarczony do firmy M. sp. z o.o. olej napędowy i benzynę środki płatnicze pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego związanego z nielegalnym obrotem paliwami ciekłymi, na ustalone rachunki bankowe, a następnie zlecał właścicielom firm wypłatę tych środków pieniężnych z ich rachunków bankowych i przekazanie ich w gotówce ustalonym osobom, a także w ramach prowadzonej działalności firmy Firma Handlowa „F.” z siedzibą w B., przelewał z rachunku tej spółki tytułem zapłaty za rzekomo dostarczony olej napędowy i benzynę środki płatnicze pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego związanego z nielegalnym obrotem paliwami ciekłymi, na rachunki bankowe następujących ustalonych firm, a następnie zlecał właścicielom tych firm wypłatę środków pieniężnych z ich rachunków bankowych i przekazanie ich w gotówce ustalonym osobom, tj. czyn z art. 299 § 5 i 6 k.k. w zw. z art. 299 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k.;

III. W tym samym miejscu i czasie założył zorganizowaną grupę przestępczą i kierował nią wspólnie z J. C. i T. C., przy czym grupa ta miała na celu popełnianie przestępstw przeciwko mieniu i dokumentom, a w szczególności doprowadzanie do niekorzystnego rozporządzenia mieniem odbiorców, poprzez sprzedaż oferowanych jako olej napędowy bezakcyzowych produktów w postaci ropopochodnych komponentów paliwowych, niespełniających wymagań jakościowych, jakim powinny odpowiadać paliwa płynne, przy czym w skład grupy wchodził: J. C., T. C., R. S., W. M., E. W., T. K., J. K., P. L., A.N., Z. K., D. B., P. D., D.G., A. S., W. J., P. M., R. H., T. G. i P. T., a nadto inne nieustalone osoby, tj. czyn z art. 258 § 3 k.k.

Za przypisane mu przestępstwa oskarżonego skazano na kary jednostkowe: 5 lat pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 300 stawek dziennych po 150 zł każda (czyn I), 2 lat pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 150 zł każda (czyn II) i 3 lat pozbawienia wolności (czyn III), orzekając karę łączną 6 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 350 stawek dziennych, ustalając wysokości jednej dziennej stawki na

kwotę 150 zł. Na poczet orzeczonej kary zaliczono oskarżonemu okres tymczasowego aresztowania w sprawie.

Ponadto, Sąd orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie obrotu produktami i paliwami na okres 10 lat oraz przepadek części równowartości korzyści majątkowej odniesionej z popełnionych przestępstw.

Obrońca oskarżonego złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. w zakresie I czynu:

- obrazę przepisów materialnego: art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. i art. 271 k.k.;
- obrazę art. 366 § 1 k.p.k.;
- błędy w ustaleniach faktycznych;
- rażącą surowość kary pozbawienia wolności w wymiarze 5 lat i przypadku w kwocie 1.000.000 zł.

2. w zakresie II czynu:

- błąd w ustaleniach faktycznych;
- rażącą surowość kary pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat i przypadku w wysokości 100.000 zł;

3. w zakresie III czynu:

- obrazę art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia;
- błąd w ustaleniach faktycznych;
- rażącą surowość kary pozbawienia wolności w wymiarze 3 lat.

Wniósł przy tym o :

1. w odniesieniu do czynu I:

- uchylenie punktów 1, 2 i 3 wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, względnie o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia tych czynów, ewentualnie ograniczenie opisu czynu i kwalifikacji prawnej do przestępstwa z art. 286 k.k. - wobec ustalenia, że fałsz dokumentów ograniczał się do fałszu faktur, wyczerpującego znamiona przestępstw z art. 76 § 1 i art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s., które uległy przedawnieniu lub złagodzenie wymierzonych za czyn ten kar i środka karnego;

2. odnośnie do czynu II:

- uchylenie wyroku w pkt 4 i 5 oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w celu ustalenia korzyści majątkowej uzyskanej z „prania brudnych pieniędzy”
- względnie o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego lub złagodzenie wymierzonych za ten czyn kar i środka karnego ,

3. co do III czynu:

- uchylenie wyroku w pkt 6 oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;
- względnie o zmianę wyroku w pkt 6 poprzez uniewinnienie oskarżonego lub zmianę wyroku w pkt 6 poprzez ograniczenie w opisie czynu „przestępczego celu działania grupy” do fałszowania faktur i złagodzenie wymierzonych za ten czyn kar.

Wyrokiem z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt II AKa (...), Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

- co do czynu I ustalił, że Z. Ł. i T. C. nabyli w Rafinerii (...) ropopochodne komponenty paliwowe w łącznej ilości 59.674,5 ton o łącznej wartości 89.382.814,9 zł;
- co do czynu II ustalił, iż łączna kwota, co do której oskarżeni w ramach tego czynu podejmowali działania mające udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie przestępczego pochodzenia oraz jej zajęcie, przez co osiągnęli znaczną korzyść majątkową, wynosiła 17.431.541,20 zł oraz że kwota przelewu w ramach działalności spółki M. sp. z o.o. z siedzibą w P. na rzecz T. wynosiła 725.000 zł, a także wyeliminował z opisu tego czynu przelewy i kwoty przelewów Firmy Handlowej F. z siedzibą w B. na rachunki bankowe P.H.U. A. z siedzibą w K. i P.H.U. G. z siedzibą w S.

W pozostałym zakresie utrzymał w stosunku do Z. Ł. zaskarżony wyrok w mocy.

Obrońca skazanego wywiódł kasację od orzeczenia Sądu II instancji, zaskarżając je w z zakresie rozstrzygnięć z pkt: I, 1 i 2, pkt IV oraz VI i formułując zarzuty:

1. w odniesieniu do czynu I (opisanego w pkt I 1 wyroku Sądu odwoławczego) :
 - rażącego naruszenia art. 286 k.k. - poprzez niedopuszczalną, bo rozszerzającą wykładnię instytucji sprawstwa i współsprawstwa, oraz nieprawidłową wykładnię zamiaru kierunkowego i w konsekwencji nietrafne przyjęcie, że oskarżony z

zamiarem *cum dolo colorato*, za pośrednictwem nieustalonych osób - niebędących współsprawcami ani nie należących do grupy przestępczej - które nabyły od członków grupy paliwa będące w rzeczywistości komponentami i które komponenty te, jako paliwa, sprzedały odbiorcom finalnym - wprowadził w błąd odbiorców finalnych, doprowadzając ich do niekorzystnego rozporządzenia mieniem;

- rażącego naruszenia art. 271 k.k. - poprzez nietrafną wykładnię tego przepisu - uwzględniając czasokres czynu - i w konsekwencji nietrafne przyjęcie, że wystawianie nierzetelnych faktur godzących w obowiązek podatkowy, wyczerpuje znamiona czynu zabronionego z art. 271 k.k., a nie, zgodnie z zasadą *lex specialis*, wyłącznie przestępstwa z art. 62 § 2 lub 5 k.k.s.- które uległo przedawnieniu;

- rażącego naruszenia art. 366 § 1 k.p.k., poprzez nieustalenie, jaką ilość paliwa będącego komponentem i za jaką cenę nabyli odbiorcy finalni, a w konsekwencji dowolne przyjęcie - na podstawie domniemań - że odbiorcy finalni zostali doprowadzeni do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie nie mniejszej niż 126.699.973,62 zł;

2. w odniesieniu do czynu II (opisanego w pkt 1 i 2 wyroku Sądu Odwoławczego):

- rażącego naruszenia art. 299 § 1 k.k., poprzez błędną jego wykładnię - uwzględniając czasokres czynu - i w konsekwencji błędne przyjęcie, że „pranie brudnych pieniędzy” przez sprawcę czynu, z którego pieniądze te pochodziły, nie stanowiło czynu współukaranego.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o uniewinnienie oskarżonego od czynu kwalifikowanego z art. 286 k.k. i z art. 271 § 1 i 3 k.k. oraz uchylenie przepadku części równowartości korzyści majątkowej w kwocie 1.000.000 zł. oraz uniewinnienie oskarżonego od czynu - kwalifikowanego z art. 299 § 1 k.k. i uchylenie przepadku części równowartości korzyści majątkowej w kwocie 100.000 zł., a także uchylenie orzeczenia o karach łącznych i zmianę orzeczeń o kosztach sądowych.

W pisemnej odpowiedzi na wniesioną kasację prokurator Prokuratury Regionalnej w K. wniósł o jej oddalenia jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja podlegała oddaleniu jako oczywiście bezzasadna.

Na wstępie przypomnieć trzeba, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, służącym eliminacji z obiegu prawnego tylko orzeczeń dotkniętych najpoważniejszymi uchybieniami. Z uwagi na wyjątkowy charakter kasacji, strona może ją wnieść od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie jedynie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Powyższych wymagań kasacja wniesiona w tej sprawie przez obrońcę skazanego nie spełnia.

Podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia przez Sąd II instancji przepisów prawa materialnego – art. 286 § 1 k.k. i art. 271 § 1 i 3 k.k. - nie mają charakteru kasacyjnego. Z uwagi na tożsamą podstawę oddalenia tych zarzutów, choć odnoszą się one do różnych czynów – zostaną omówione łącznie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zarzuty te nie zasługują na uwzględnienie dlatego, gdyż Sąd odwoławczy, wydając zaskarżony wyrok, nie stosował wymienionych przepisów prawa materialnego, a wszak to jego orzeczenie, a nie wyrok Sądu *meriti*, podlega zaskarżeniu w postępowaniu kasacyjnym. Sąd Apelacyjny w (...) nie mógł zatem dokonać błędnej wykładni art. 286 § 1 k.k. i art. 271 § 1 i 3 k.k., utrzymując we wskazanym zakresie w mocy wyrok Sądu I instancji. Wadliwość zarzutu naruszenia prawa materialnego co do czynu z pkt. I polega również na tym, iż stanowi on niemal wierną kopię zarzutu apelacji. Ten zaś został już, i to prawidłowo, rozpoznany w postępowaniu odwoławczym, czego skarżący nie kwestionował, jako że zarzutów naruszenia przepisów art. 433 § 2 i (lub) art. 457 § 3 k.p.k. w kasacji nie stawiał. Przypomnieć ponadto należy, że „postępowanie kasacyjne ani nie stanowi trzeciej instancji, ani nie oznacza ponownego rozpoznania sprawy zakończonej już przecież prawomocnym wyrokiem” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2019 r., V KK 96/19). Specyfika i wyjątkowość postępowania kasacyjnego nie pozwala na prowadzenie "trzecioinstancyjnej" kontroli orzeczenia sądu pierwszej instancji, chronionego przymiotem prawomocności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2019 r., IV KK 694/18). Nieusatysfakcjonowanie wyrokiem sądu odwoławczego nie uzasadnia podważania ustaleń faktycznych przyjętych za

podstawę wyroku. Na tym etapie postępowania taki bowiem zabieg jest - w świetle obowiązujących przepisów – niedopuszczalny (art. 523 § 1 k.p.k.).

Zarzut naruszenia art. 366 § 1 k.p.k., tak jak i poprzednie, podnoszono już w apelacji – przy czym wówczas odnosił się on do orzeczenia Sądu Okręgowego i został oceniony przez Sąd Apelacyjny jako częściowo zasadny. Ponieważ, jak podnosił obrońca w apelacji, z wyroku Sądu I instancji nie wynikało wprost, w jaki sposób wyliczona została ilość wprowadzonego do obrotu komponentu paliwa ani kwota stanowiąca cenę, jaką zapłacili jego odbiorcy, Sąd Odwoławczy konwalidował ten błąd poprzez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w powyższej kwestii. Pozwoliło to na ustalenie, że Z. Ł. nabył od Rafinerii (...) 59.574,5 ton produktów ropopochodnych o łącznej wartości 89.382.814,9 zł. Ustalenie to jest wersją korzystniejszą dla Z. Ł., z uwagi na kierunek środka odwoławczego. Z tego samego względu Sąd Apelacyjny pozostawił zaniżoną kwotę rozporządzenia mieniem, w wysokości 126.699.973,62 zł, ponieważ wprowadzenie do opisu czynu kwoty wyliczonej przez biegłego byłoby niekorzystne dla oskarżonych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Odwoławczego, pkt 3.1, str. 8). W świetle powyższego nie można się zgodzić z zarzutem kasacji, iż Sąd *ad quem* dopuścił się naruszenia treści art. 366 § 1 k.p.k. poprzez nieustalenie istotnych okoliczności czynu. Na podstawie pozostałych zebranych w sprawie dowodów, Sąd Apelacyjny przyjął, że wymienione wyżej kwoty odpowiadają ilości i cenie komponentu będącego przedmiotem oszustwa, a ustalenia te, jako spełniające kryteria określone w art. 7 k.p.k. pozostają pod ochroną tego przepisu.

W odniesieniu do czynu określanego potocznie jako „pranie brudnych pieniędzy” skarżący podniósł w kasacji, że Sąd odwoławczy dopuścił się błędu naruszenia prawa materialnego - art. 299 k.k., uznając, że czyn Z. Ł. wypełnia jego dyspozycję. Zarzut ten, choć nie stanowi powielenia zarzutu apelacyjnego, został skonstruowany na jego bazie. Sąd Apelacyjny, rozpoznawszy go, podtrzymał stanowisko Sądu Okręgowego, że przyjęta kwalifikacja prawna jest prawidłowa, a ustalenie to zasługuje na podzielenie. Ponadto, ponieważ Sąd odwoławczy nie zmienił kwalifikacji prawnej czynu, a więc nie stosował art. 299 § 1 k.k., aktualizując się przedstawione już wyżej uwagi na temat niedopuszczalności podnoszenia zarzutu naruszenia prawa materialnego w takich okolicznościach. Zarzut ten

należało więc oddalić jako nie tylko merytorycznie nietrafny, lecz i formalnie niedopuszczalny.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sad Najwyższy orzekł jak na wstępie.